

Rozsudek Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 13.08.1968, sp. zn. 7 Tz 36/68, ECLI:CZ:NS:1968:7.TZ.36.1968.1

Číslo: 57/1968

Právní věta:

I. Podávání stížností a žádostí, kterými se odsouzený domáhá ve výkonu trestu odnětí svobody svých práv a oprávněných zájmů ve smyslu § 11 zák. č. 59/1965 Sb., nelze považovat za projev nekázně a nedostatku převýchovy, odůvodňující přeřazení odsouzeného do vyšší nápravně výchovné skupiny.

II. Odsouzený ve výkonu trestu odnětí svobody má právo žádat o přeřazení jenom z vyšší do nižší, nikoliv z nižší do vyšší nápravně výchovné skupiny.

Soud: Nejvyšší soud ČSSR

Datum rozhodnutí: 13.08.1968

Spisová značka: 7 Tz 36/68

Číslo rozhodnutí: 57

Číslo sešitu: 10

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Trest odnětí svobody, Výkon trestu odnětí svobody

Předpisy: 59/1965 Sb. § 11

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud vyslovil porušení zákona v ustanovení § 6 odst. 2 zák. č. 59/1965 Sb. usnesením okresního soudu v Ostravě sp. zn. Nt 297/67, jímž byl odsouzený k vlastní žádosti přeřazen z první do druhé nápravně výchovné skupiny.

Z odůvodnění:

Obvodní soud pro Prahu 4 zamítl žádost odsouzeného o podmíněné propuštění, ale současně ho vzhledem k jeho kladnému hodnocení přeřadil z II. nápravně výchovné skupiny do I. nápravně výchovné skupiny.

Krátce na to podal odsouzený žádost o zpětné přeřazení do II. nápravně výchovné skupiny; žádost odůvodňoval tím, že přeřazení mu po zdravotní stránce nevyhovuje. Trpí tuberkulosou, pracovní zařazení v I. nápravně výchovné skupině není pro něho vhodné a vzhledem k ubytování má potíže s ledvinami. Strava, kterou dostává, je nedostatečná ve srovnání se stravou v II. nápravně výchovné skupině pro nemocného tuberkulosou.

Žádost odsouzeného předložil náčelník NVÚ-MV soudu s doporučením, aby žádosti bylo vyhověno. Uvedl ve svém podání, že odsouzený projevuje soustavně nespokojenost, že jeho stížnost byla projednána za účasti lékaře i dozorového prokurátora, který mu nakonec doporučil podat si žádost o přeřazení do vyšší nápravné skupiny.

Okresní soud v Ostravě usnesením z 8. ledna 1968 sp. zn. Nt 297/67 žádosti odsouzeného vyhověl a podle § 324 odst. 1 tr. ř. ho z důvodů uvedených v § 6 odst. 2 zák. č. 59/1965 Sb. přeřadil z první nápravně výchovné skupiny do druhé nápravně výchovné skupiny.

Nejvyšší soud ke stížnosti pro porušení zákona podané generálním prokurátorem přezkoumal podle § 267 odst. 1 tr. ř. napadené rozhodnutí a řízení, které mu předcházelo a zjistil, že byl porušen zákon.

Odsouzený ve své žádosti o přeřazení z první do druhé nápravně výchovné skupiny uvedl, že mu výkon trestu odnětí svobody v první nápravně výchovné skupině nevyhovuje po zdravotní stránce, že dostává oběd v pozdní hodinu a na ubikaci je chladno, které nepříznivě působí na jeho chorobu (TBC). Pociťuje zhoršení svého zdravotního stavu, má také potíže s močovým měchýřem a ledvinami. Dávky stravy nejsou dostatečné.

Náčelník NVÚ-MV v písemném vyjádření k této žádosti uvedl, že odsouzený od svého přemístění do NVÚ-MV projevuje neustále nespokojenost s přemístěním, s pracovním zařazením a v neposlední řadě i s podáváním stravy. Věc byla projednána s prokurátorem, vykonávajícím dozor nad výkonem trestu odnětí svobody, který odsouzenému doporučil, aby požádal o opětné přeřazení do druhé nápravné skupiny. Na toto písemné vyjádření se zástupce náčelníka u veřejného zasedání odvolal.

Okresní soud na základě toho dospěl k závěru, že výkon trestu odnětí svobody v první nápravně výchovné skupině neplní u odsouzeného výchovné poslání, což dal odsouzený najevo svou žádostí. Podle názoru okresního soudu zřejmě první nápravně výchovná skupina nestačí k upevnění kázně a převýchovy odsouzeného a proto rozhodl tak, že ho přeřadil do druhé nápravné skupiny.

Závěr okresního soudu je v rozporu s ustanovením § 6 odst. 2 zák. č. 59/1965 Sb., podle něhož, porušuje-li odsouzený soustavně a závažným způsobem stanovený pořádek nebo kázeň při výkonu trestu anebo spáchá-li za výkonu trestu trestný čin, může ho soud přeřadit do vyšší nápravně výchovné skupiny. U odsouzeného však soud žádné takové závady během dosavadního výkonu trestu nezjistil a ani z důkazů, které měl při svém rozhodování k dispozici, nevyplývá nic, co by odpovídalo důvodům k přeřazení odsouzeného do vyšší nápravně výchovné skupiny ve smyslu § 6 odst. 2 zák. č. 59/1965 Sb. Je nutno dodat, že zjištění soudu o tom, že výkon trestu odnětí svobody v první nápravně výchovné skupině u odsouzeného neplní výchovné poslání a že tato skupina zřejmě nestačí k upevnění jeho kázně a převýchovy, je nesprávné a ve své podstatě mylné. Okresní soud založil toto zjištění na tom, že odsouzený projevuje neustále nespokojenost se zařazením do první nápravně výchovné skupiny. Nedostatečné působení výkonu trestu v této skupině spatřuje okresní soud v tom, že odsouzený podával neustálé stížnosti a žádosti, což - jak vyplývá z odůvodnění napadeného usnesení - soud považoval za projev nekázně a nedostatečné převýchovy. Ustanovení § 11 zák. č. 59/1965 Sb. zaručuje sociální práva odsouzených ve výkonu trestu odnětí svobody, přičemž podle § 10 cit. zákona mohou být po dobu výkonu trestu odnětí svobody omezena jen ta občanská práva, jejichž výkon by byl v rozporu s účelem tohoto trestu. Ve smyslu § 1 cit. zákona jde tedy o taková omezení, která mají zabránit odsouzenému v dalším páčání trestné činnosti a současně ho vychovávat k tomu, aby vedl řádný život pracujícího člověka. Požadavky na zabezpečení sociálních práv, jichž se odsouzený stále domáhal (vyhovující pracovní zařazení, podávání stravy, vyhovující jeho zdravotnímu stavu apod.), je uplatněním práv, které není v rozporu s účelem trestu a přitom jejich uplatnění je současně zaručeno ustanovením § 15 zák. č. 59/1965 Sb. o výkonu trestu odnětí svobody. Považovat stížnosti a žádosti odsouzeného, jimiž se domáhá uplatnění svých práv a objektivně podložených oprávněných zájmů, za projev nekázně a nedostatek převýchovy,

odůvodňující jeho přeřazení do vyšší nápravně výchovné skupiny, by nepřímou znamenalo nepřípustné omezování odsouzeného v jeho právech, zaručených mu ustanovením § 15 zák. č. 59/1965 Sb.

Za této situace se musí okresní soud nejdříve zabývat otázkou, zda lze vůbec žádost odsouzeného o přeřazení do vyšší nápravně výchovné skupiny věcně projednávat. Podle ustanovení § 324 odst. 1 tr. ř. rozhoduje o změně způsobu výkonu odnětí svobody okresní soud, v jehož obvodu se trest odnětí svobody vykonává. Rozhoduje ve veřejném zasedání na návrh prokurátora nebo náčelníka nápravně výchovného ústavu, případně k žádosti odsouzeného nebo i bez takového podnětu. Uvedené ustanovení upravuje tedy příslušnost soudu, způsob projednávání a stanoví z jakého podnětu se řízení zahajuje. Shodně s ustanovením § 324 odst. 1 tr. ř. upravuje rozhodování soudů o změně způsobu výkonu trestu odnětí svobody § 6 odst. 3 věta první zák. č. 59/1965 Sb. Citované ustanovení tudíž neřeší otázku, jaké změny ve způsobu výkonu trestu v jednotlivých nápravně výchovných skupinách se může odsouzený svou žádostí domáhat. Odpověď na tuto otázku nutno dovodit z podmínek stanovených v § 6 odst. 2 cit. zák. pro přeřazení odsouzeného z nižší do vyšší nápravně výchovné skupiny. K takovému přeřazení podle citovaného ustanovení může dojít, jestliže odsouzený soustavně a závažným způsobem porušuje stanovený pořádek nebo kázeň při výkonu trestu odnětí svobody, nebo spáchá-li během výkonu trestu trestný čin. Z toho vyplývá, že podnět k přeřazení odsouzeného z nižší do vyšší nápravně výchovné skupiny může podat jedině ten orgán, který převýchovu odsouzených ve výkonu trestu řídí a za ni odpovídá nebo nad výkonem trestu odnětí svobody vykonává dozor (náčelník nápravně výchovného ústavu, prokurátor, soud), a že taková oprávnění nelze přiznat odsouzenému. Podle ustanovení § 6 odst. 3 věta druhá cit. zákona ve vztahu k odst. 1 cit. ustanovení je odsouzenému výslovně přiznáno právo žádat o přeřazení do nižší nápravně výchovné skupiny, má-li za to, že splňuje pro takovou změnu podmínky obsažené v § 6 odst. 1 cit. zákona. Odsouzený ve výkonu trestu odnětí svobody má proto právo žádat o přeřazení jen z vyšší nápravně výchovné skupiny.

Okresní soud neměl proto v tomto případě žádost odsouzeného o přeřazení do vyšší nápravně výchovné skupiny projednávat, ale posoudit ji jako podnět obviněného ke zlepšení podmínek ve výkonu trestu ve smyslu § 11 zák. č. 59/1965 Sb. a upozornit náčelníka NVÚ-MV, zda důvody v žádosti odsouzeného by neměly vést i k případnému přemístění odsouzeného do takového nápravně výchovného ústavu, který má z hlediska osobních poměrů odsouzeného vhodnější podmínky pro výkon jeho trestu bez dotčení práv a omezení, která vyplývají z nápravně výchovné skupiny, do které byl zařazen (§ 9 zák. č. 59/1965 Sb.).